

Türkiye Bilişim Derneği Ankara Şubesi

Kamu Kurum ve Kuruluşları Bilişim Tedarik Yöntemleri
(Sorunlar ve Çözüm Önerileri)
Özel Sektör Toplantıları – 2
Çalıştay Raporu

Temmuz 2015
Ankara Şubesi Sektörler ve Politikalar
Çalışma Grubu

İÇİNDEKİLER

<i>Devlet Malzeme Ofisi Kuruluş Amacı</i>	2
<i>DMO'da Yapılan Yenilikler</i>	2
<i>Konunun Önemi</i>	2
<i>Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Bilişim Tedarik Yöntemleri Çalıştayı – 2 (DMO Alımları Tespitler ve Çözüm Önerileri)</i>	4
<i>Uygulanan Yöntem</i>	4
<i>Tespit Edilen Öncelikli Konu Başlıkları</i>	4
1. Pazarlık Yöntemleri	4
2. Piyasa Araştırması	5
3. DMO Kar Marjları	6
4. Katalog	6
5. Satınalma Süreçleri	7
6. Yetkin BT Personeli Eksikliği	8
7. Mevzuat	8

Devlet Malzeme Ofisi (DMO) Kuruluş Amacı

Kamu kurum ve kuruluşlarının ihtiyacı olan mal ve hizmetlerin;

- Kamu yararı gözetilerek,
- Kamu kaynaklarının etkin ve verimli biçimde kullanılmasını sağlayarak,
- Savurganlığı önleyerek,
- Faaliyet alanına giren ihtiyaç konusu malzemenin standart ve kalitesinin azami ölçüde sağlayarak,
- Şeffaflık, rekabet, hesap verebilirlik prensipleri doğrultusunda

iç ve dış piyasadan tedarik edilmesi ve dağıtımını için kamu kurum ve kuruluşları adına merkezi satın alma işlevini yürütmek suretiyle ihtiyaçların teminini sağlayabilmektir.

DMO Genel Müdürlüğü tüzel kişiliğe sahip, faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesiyle sınırlı bir İktisadi Devlet Teşekkülü olup Maliye Bakanlığına bağlıdır ve Sayıştay'ın denetimine tabidir.

DMO müşterilerinin ihtiyaçlarını;

- a. Stok alımları,
- b. Katalog kapsamındaki alımlar,
- c. Protokol kapsamındaki alımlar,
- d. Müteferrik usulle yapılan alımlar olmak üzere 4 farklı tedarik yöntemiyle karşılamaktadır.

DMO'da Yapılan Yenilikler

Avrupa Birliği Direktiflerinde yapılan 2014 yılındaki güncellemelerle bazı yenilikler getirilmiştir. Sırasıyla;

- 2018 Ekim sonuna kadar e-tedarik araçlarının kullanımının zorunlu hale getirilmesi,
- İhalelerin beyan esaslı yapılması; sadece ihaleyi kazanan istekliden durumunu kanıtlayan belge ve sertifikaların talep edilmesi,
- İsteklilerin ihalelerdeki sürelerin yaklaşık üçte bir oranında azaltılması,
- Yenilikçiliğin teşvik edilmesi için "Yenilik Ortaklığı" adında yeni bir ihale usulü getirilmesi,
- İhaleler sonuçlandırılırken, yaşam döngüsüne dayalı maliyet hesaplaması yapılabilmesi,
- İhalelerin sonuçlandırılmasında yeni bir değerlendirme kriteri – ekonomik açıdan en avantajlı teklif (hem tek kriter olarak fiyat, hem de en iyi fiyat-kalite oranı esas alınarak) kullanılabilmesi,
- KOBİ'lerin ihalelere katılımının kolaylaştırılmasıdır.

Konunun Önemi

Son yıllarda ortaya çıkan, kamu hizmeti anlayışındaki değişiklikler ve kamu kurumlarınca üretilen pek çok mal ve hizmetin özel sektörden temin edilmesi yönündeki eğilimler ülkemizde kamu alımlarının hacim olarak büyümesine neden olmuştur. 2014 yılında gerçekleşen kamu alımlarının toplam tutarı yaklaşık 113,5 milyar TL olup bu tutar, (cari

fiyatlarla) 1.75 trilyon TL olarak gerekleŖen 2014 yılı gayri safi yurtiçi hasılasının yaklaŖık % 6,5 oranında bir kısmına tekabül etmektedir.

Kamu alımlarının temel fonksiyonlarının arasında; kamu kurumlarının mal ve hizmet ihtiyaçlarının karŖılanarak kamuda hizmet sunumunda devamlılığının sağlanması ve kamu kaynaklarının etkin kullanılmasının yanı sıra; yerli üretimin teŖvik edilmesi, KOBİ'lerin desteklenmesi, sektörel gelişme, bölgesel kalkınma hedefleri, kamu harcamalarında Ŗeffaflık, hesap verebilirlik ilkeleri, çerçevesinde devletin tasarruf ve ekonomik denetim politikalarına katkı sağlanması da yer almaktadır.

DMO'nun daha etkin bir merkezi satın alma birimine dönüşmesi hem kamunun yaptığı mal ve hizmet alımlarında ciddi bir tasarrufa gidilmesine imkân sağlayacak hem de kamu alımlarında etkinlik, kamunun iktisadi ve sosyal birçok politika önceliği ve işlevinin yerine getirilmesini kolaylaŖtıracaktır.

Not: Bilgiler DMO Faaliyet Raporundan alınmıştır.

Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Bilişim Tedarik Yöntemleri

Çalıştayı – 2

(DMO Alımları Tespitler ve Çözüm Önerileri)

Uygulanan Yöntem

DMO ile geçmiş yıllarda ve günümüzde ilişkide olan özel sektör firmalarından çalıştaya konu ile ilgili uzmanlarının gönderilmesi talep edilmiştir. Yapılan çalıştayda öncelikle DMO'nun daha etkin hizmet vermesini engelleyen sorunlar konusunda özel sektör firmalarının görüşleri alınmış ve bu görüşler 7 temel başlık altında gruplandırılmıştır. Katılımcılardan ortaya konan bu sorunlar içinden en önemli görülen sorunları seçmeleri istenmiştir. Çalıştayı ikinci bölümünde ortaya çıkan sorunların değerlendirilmesi ve çözüm önerileri üzerine gruplar halinde çalışılmıştır.

Tespit Edilen Öncelikli Konu Başlıkları

DMO kapsamında yapılan alımlarda sektörün sorunları ve çözüm önerileri 7 temel başlık altında toplanmıştır. Bu başlıklar grup tarafından verilen önem sırasına göre sıralanmıştır:

1. Pazarlık yöntemleri ,
2. Piyasa araştırması ,
3. Kar marjları ,
4. Katalog ,
5. Satın alma süreçleri ,
6. Yetkin bilişim teknolojileri personeli ,
7. Mevzuat olarak belirlenmiştir .

1. Pazarlık Yöntemleri

Tespitler:

DMO Mevzuatına Göre Yapılan Müteferrik ihalelerde;

- İHALELERDE YAPILAN PAZARLIK SONRASI PAZARLIK
- PAZARLIK SONRASINDA İHALE İPTALLERİNİN FAZLALIĞI

Çözüm Önerileri:

- a. Bir önceki ihalede verilen fiyatın emsal gösterilmesi doğru değildir. Firmanın proje bazında zarar ederek fiyat vermiş olabileceği de göz önüne alınmalıdır.. Öte yandan döviz kurlarındaki değişiklikler yüzünden daha önce verilen tekliflerdeki fiyatlar da baz alınmamalıdır.
- b. Pazarlık sonrası pazarlık DMO mevzuatında yer almaktadır. Bu konu kullanılarak firmalar sürekli pazarlığa tabi tutulmaktadır. Çözüm olarak DMO kadrolarının uzman kişilerden oluşması gerektiği değerlendirilmektedir.
- c. Pazarlık yöntemindeki sorunların pek çoğu Kurum'un yaptığı piyasa araştırması yönteminden kaynaklanmaktadır. Bu yöntemin gözden geçirilmesi gerekmektedir.

DMO' nun Katalog Firmaları ile yapılan Anlaşmalarında

- KATALOG ALIMLARINDA YAPILAN FİYAT REVİZELERİ
- PAZARLIK YÖNTEMİ VE SÜREKLİ İNDİRİM TALEBİ

Çözüm Önerileri:

- a. Bilişim sektörünün kar marjlarının zaten düşük olması pazarlıkların en sorunlu alanını oluşturmaktadır. Kar marjı problemine çözüm önerilerinden biri, ihale yönteminde girdisi yurt dışı olan ürünlerde döviz ile alım yapılmasına müsaade edilmesidir. 4734 sayılı KİK yasası buna izin vermektedir. Bu konu, DMO mevzuatında da bulunmakta olup Kurum tarafından kullanılmadığı bilinmektedir.

2. Piyasa Araştırması

Tespitler:

- PİYASA ARAŞTIRMASINDA YERLİ FİRMA, YABANCI MARKA DEĞERİ EŞİTSİZLİĞİ
- GÜVENİRLİKLERİ BİLİNMEYEN VE BELİRSİZ SİTELERDEN YAPILAN ARAŞTIRMALARIN TUTARSIZLIĞI
- UYGUN BEDEL HESAPLANMASI
- HERHANGİ BİR WEB SİTESİNDEN YAPILAN ARAŞTIRMA İLE ELDE EDİLEN MALİ BİLGİLER BAZ ALINARAK %15 İNDİRİM İSTENMESİ
- PİYASA ARAŞTIRMALARININ YURT DIŞI WEB SİTELERİNDEN YAPILMASI

Çözüm Önerileri:

- a. Piyasa araştırmalarının belirli standartlara bağlanmasına gerek duyulmaktadır. İnternet üzerinden yapılan piyasa araştırmaları geçerli web sitelerinden yapılmalıdır. Piyasa araştırmalarında yurt dışı web sitelerine bakıldığında ithalat vergileri, nakliye vb. giderler göz ardı edilmiş olmaktadır. Araştırmaların yurt dışı web sitelerinden değil mutlaka yurt içinde belirlenmiş (Üretici, distribütör, ithalatçı vb.) web sitelerinden yapılmasının gerekli olduğu değerlendirilmektedir.
- b. Hakkında araştırma yapılan ürünler kendisi ile aynı ürün segmentine göre fiyatlandırılmalıdır. Araştırmalarda Marka Değeri tanımı uyarınca Pazar payına bakılmaktadır. Aynı tür ürünler kendi aralarında araştırmaları gerekirken bu konuda çeşitli sorunlar yaşanabilmektedir. Örneğin; değerlendirme monitör için yapılabilirken ürünlerin karşılaştırma şansı olmadığı için aynı değerlendirme PC'ler için yapılamamaktadır.
- c. Fiyat/piyasa araştırması mutlaka konularında uzman olan kişilerce yapılmalıdır. Özellikle satın alma kısmında yetkin kadroya ihtiyaç bulunmaktadır. Bu anlayışa göre, görevlendirilen kişilerce gerekli olan her türlü piyasa fiyat araştırmasının sağlıklı, gerçekçi ve kanıtlanabilir şekilde yapılması zorunludur. Ancak, alımı yapılacak malın varsa yetkili satıcısı veya bayilerinden mutlaka fiyat sorulmalı ve yapılan araştırmalar piyasa fiyat araştırması tutanağında gösterilmelidir. Bütün bu yaklaşımların yanında, mümkün olan hallerde, oluşacak fiyatın gerçek piyasa rayicini yansıtır yansıtmadığının tahkiki de yapılmalıdır.

- d. Piyasa araştırmasındaki hatalara geçmiş dönemde firmaların DMO'nun güvenini yitirmiş olmaları da sebep olmaktadır. Yani firmalarda çeşitli yaklaşımlar kullanarak Kurum'un güvenini yeniden kazanmak zorundadırlar.
- e. Kurum tarafından yurt dışı kaynaklı firmalara ayrıcalık sağlandığı değerlendirilmektedir. Bu yaklaşımın son derece sakıncalı olduğu açıktır. Kurum firmalara eşit mesafede durabilmelidir.
- f. Yapılan araştırmalara ilişkin kullanılan web siteleri Kurum tarafından açıklanmamaktadır. Bu durum tamamen şeffaf olması gereken bu süreci zayıflatmaktadır. Standart bir kriter olarak bu araştırmaların üretici firmaların web sitelerinden yapılmasının bu sorunu çözebileceği düşünülmektedir.
- g. Yapılan ihale/ fiyat araştırmalarında işçilik/hizmet kalemleri Kurum tarafından göz ardı edilmektedir. İşçilik ve hizmet kalemlerinin piyasa araştırması yolu ile tespit edilmesi pek mümkün olmasa da, bu kalemler firmalar için önemli bir maliyet unsurudur ve fiyatın içerisinde bulundurulması Kurum tarafından kabul edilmelidir. BT sektöründeki ürünlerin neredeyse hepsinin ithal ürün olması, teslim sürelerinin kısa olması stoklu çalışmayı gerektirmekte, daha ürünler satılmadan ürünlerin ödeme vadeleri gelmektedir. Bu nedenle, ürün sipariş edilirken hizmet kalemi olarak kargo, nakliye, kurulum ve destek maliyetleri de kısımlı olarak istenmeli ve kurumun siparişini bu kısımlı ile yapmasının daha doğru olduğu değerlendirilmektedir.
- h. Bir diğer önemli konu stok maliyetlerinin fiyatlara yansıtılmıyor olmasıdır. Teslim süresinin uzatılması halinde gerek kalmayacak olan bu maliyet kalemi mevcut teslimat süreleri düşünüldüğünde mutlaka değerlendirilmelidir.
- i. Tedarikçi yeterlik ve seçim kriterleri belirli standartlara dayandırılmalıdır.

3. DMO Kar Marjları

Tespitler:

- DÜŞÜK KAR MARJI
- DMO 'nun BİLİŞİM SEKTÖRÜ FİRMALARININ KAR MARJININ ÇOK ÜSTÜNDE KARLILIĞI VAR
- DÖVİZ BAZLI ÖDEMEDE DÜŞÜK KUR TERCİHİ

4. Katalog

Tespitler:

- ÜRÜN YELPAZESİ KISITLI (BELİRLENEN ÜRÜNLERE EK YAPILAMAMASI)
- ŞU ANKI KATALOG SİSTEMİNDE SİPARİŞ/PARA TEMİNİ SÜREÇLERİNİN SIKINTILI OLMASI
- ÜRÜN ÜST SEGMENT KABUL EDİLMEMESİ
- AYNI SEGMENTTE FARKLI MARKALARDA ADALETSİZ FİYAT

Çözüm Önerileri:

- a. Donanım/yazılım gibi ürünlerin katalogdan alımı yapılırken ürünlerin kurulum vs. maliyetleri de düşünülmelidir. Bu gibi hizmetlerin ek bir maliyet getirmesi nedeniyle

ürünlerin yanında bir seçenek sunularak bu hizmetlerin istenip istenilmediği seçilmeli ve bu maliyet eklenmelidir.

- b. DMO, 2008 yılında elektronik ihale çalışmalarına başlamış ve bu doğrultuda satın alma mevzuatında yer verilen rekabetin artırılması, şeffaflık ve hızlı mal temini gibi ilkeleri koruyarak, satın alma sürecinde uyulması gereken esas ve usullerin bilgi ve iletişim teknolojileri kullanılarak gerçekleştirilmesi amaçlamıştır. Ancak, mevzuat gereksinimleri nedeniyle uygulamaya alınamamıştır. Bu konunun tekrar ele alınmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.
- c. DMO'nun kar oranının satıcı firmaları etkilememesi sağlanmalıdır.

5. Satınalma Süreçleri

Tespitler:

DMO' nun Katalog Firmaları ile yapılan Anlaşmalarında

- KATALOG ALIMLARINDAKİ TESLİM SÜRESİ KISALIĞI
- SÜREÇLERİN UZUNLUĞU
- ÖDEME SÜREÇLERİ

Çözüm Önerileri:

- a. Katalog firmalarından çok kısa teslim süresi istenmektedir. Bu sürenin kısa olması firmaları stok yapma zorunda bırakmakta ve ürün maliyetlerinde artışa neden olmaktadır. Şu anda 3 grup olan teslim süreleri (15, 25 ve 33 gün) sürelerinin ötelenmesi, esnetilmesi maliyetleri makul seviyelere taşıyabilecektir. Örneğin; 1-50 adet için 30 gün, 51-100 adet için 60 gün, 101- üstü için 90 gün gibi kademeli bir teslim süresinin uygun olacağı düşünülmektedir.
- b. Satın alma faaliyetleri sürecinde tedarikçilerin ürünlerinin doğru fiyatlandırılması, ancak tedarikçilerin doğru değerlendirilmesiyle mümkündür. Bu konuda mutlaka standart ve kriterler belirlenmeli, firmalar bu kriterlere göre değerlendirilmelidir.

DMO Mevzuatına Göre Yapılan Müteferrik ihalelerde;

- SÜREÇLERİN YAVAŞLIĞI
- PAZARLIK İHALE SÜREÇ UZUNLUĞU

Çözüm Önerileri:

- a. Kamu ihalelerinde etkinlik, verimlilik, ekonomiklik ve çevreye saygı ilkelerinin uygulanabilmesinin ilk koşulu, ihalelerin tüm süreçlerinin saydam olması, katılımcı adaylarının ve halkın zamanında ve eksiksiz bilgilendirilmesi, eşitliğin ve rekabetin sağlanması ile işlemlerin tarafsız ve bağımsız denetimidir. İhalelerde saydamlık, ihale öncesi ihtiyacın tespitinden başlamak üzere, şartnamelerin hazırlanması, ihale süreci ve uygulama sonrası kontrol denetim aşamalarının tümünde dikkat edilmesi gereken bir ilkedir.
- b. Kararlar, ihale sürecindeki kesintilerin minimum düzeyde tutulması amacıyla hızlı şekilde verilebilmelidir.

6. Yetkin BT Personeli Eksikliği

Tespitler:

- YETİŞMİŞ PERSONEL EKSİKLİĞİ (EĞİTİM)
- KONUSUNDA UZMAN SATINALMA KADRO YETERSİZLİĞİ
- MÜTEFERRİK ALIMI YAPAN KURUMUN EĞİTİM İHTİYACI

Çözüm Önerileri:

- Personel sayısı az ve müracaat süresi kısa olduğu durumlarda kontrol edilmesi gereken evrak miktarı çok artmaktadır. Zaman zaman evrakların kaybolması gibi durumlar da olabilmektedir. Özellikle katalog konusunda deneyimli personel zaman zaman başka alanlarda görevlendirilmektedir. Bu tür sıkıntıların yaşanmaması için kalifiye ve yeterli sayıda personelin görevlendirilmesi zorunludur.
- Personelin özellikle bilgi teknolojileri alanında eğitilmesi gerekmektedir.
- DMO nezdindeki işlemlerin aksamaması açısından e-tedarik yöntemi tasarlanmalı ve hayata geçirilmelidir.
- Müteferrik alımlarda alımı yapacak olan Kurumlarda bu BT konularında çok yetkin personele sahip olamamaktadır. İhtiyaç tespiti, diğer alımlarda olduğu gibi ihtiyaç tespit komisyonlarınca yapılmalıdır.
- Müteferrik alımlarda şartnameler açık, net ve belirli standartlarda oluşturulmalıdır.
- Firmaların tedarik zinciri yönetiminin Kamu kurumlarında yeterince önemsenmemesi nedeniyle firmalar gerçek maliyetlerini karşılayamamaktadır.

7. Mevzuat

Tespitler:

- DEĞİŞKEN BELGE POLİTİKALARI
- DMO NUN SATIŞ YAPMASI

Çözüm Önerileri:

- Yöneticilerin mevzuata son derece iyi bir şekilde hakim olmalarının ve bu mevzuatı gerektiği gibi işletmelerinin sağlanması gerekmektedir.
- Firmalardan istenilen belgeler ilgili yöneticiye göre değişiklik gösterebilmektedir. Belgeler konusunda bir standart oluşturulmalı ve kişilerin inisiyatifinden çıkarılmalıdır.
- Sayısı, marka model, firma garanti şartları belli olan ürünlerde, talep olması halinde bu talebin kriterlerine göre otomatik yönlendirme yapacak elektronik bir sistem kurulmalıdır.
- Ürün ve firma veri tabanları ile firmaları regüle edecek, kontrol edecek denetim mekanizmalarının kurulması önem göstermektedir.